

Stjepan Schmidt

SVIJET »POVJEREN« BEZGREŠNOM SRCU MARIJINU:
NAJOZBILJNIJI ODGOVOR NA IZAZOV POVIJESNOG
TRENUTKA

Čin prikazanja koji je 25. ožujka ove godine obavio Sveti Otac sjedinen s biskupima cijele Katoličke crkve duboko je povezan sa svim zbivanjima što ih sada, potkraj drugog tisućljeća, proživljava čovječanstvo sa strepnjom iščekujući treće tisućljeće. Uz uvjet da zbivanja promatramo u svjetlu vjere, taj čin predstavlja mnoge vidike nad kojima se treba dublje zamisliti i čini mi se da su neki od tih vidika često ostali nezapaženi.

Da bismo se što više približili srži Papine inicijative, nastojmo shvatiti kako je ona nastala u njegovoj duši. To nam je moguće jer je on nekoliko puta spomenuo više elemenata u vezi s tim. Kako je poznato, čin prikazanja od 25. ožujka potječe od čina koji je Sveti Otac izvršio u Fatimi u svibnju 1982. A taj je čin, opet, u izravnoj vezi s bolnim iskustvom atentata iz 1981. Kada je krenuo u Fatimu, sam je Papa rekao da onamo polazi kako bi Gospi izrazio svoju zahvalnost što mu je spasila život. U Fatimi je pak objasnio da je tamo došao upravo na godišnjicu nemilog događaja »jer se godinu dana prije baš toga dana na Trgu svetog Petra zbio atentat na Papin život; a taj se atentat dogodio upravo na godišnjicu prvog fatimskog ukazanja koje se zbilo 13. svibnja 1917.«¹ Sveti Otac dodaje: »Ova se dva datuma tako međusobno slažu da mi se činilo da u tom treba prepoznati kao neki izričiti poziv da dođem amo.«²

Time je atentat već postavljen u širi kontekst, u kontekst fatimske poruke i, prema tome, kontekst spasenja čovječanstva. Atentat na Papinu

¹ *AAS* 74 (1982.) 902.

* Na istom mj.

osobu postaje tako simbolom zla, dapače simbolom zala koja muče današnje čovječanstvo i potiče da im se potraži lijek. U tom je smislu Sveti Otac, na polasku u Portugal, izjavio da ovamo dolazi zbunjen »pred poplavom sekularizma i permisivizma što tako teško ugrožavaju temeljne vrednote kršćanskih moralnih načela« i onda je dodao: »Tišti nas, osim toga, žalosna slika tolike braće i sestara koji u svijetu umiru od gladi, bolesti, droge. Gorko nas se doima što srce ljudsko još uvijek zavodi mračni čar raznih oblika nasilja; duboko nas zbunjuje što smo prisiljeni ustanoviti s kakvom se lakoćom ljudi predaju obmani da rat može dovesti do pravog i trajnog mira.«

Iz slična duhovnog raspoloženja, ali sa šireg vidika, potječe ideja da se čin izvršen u Fatimi ponovi na kraju Svete Godine u Rimu na blagdan Navještenja. O tome je Sveti Otac ovako pisao biskupima cijeloga svijeta: »Dokskora će se dovršiti 2000 godina od Kristova rođenja. Dok iščekujemo završetak drugog tisućljeća kršćanske ere, dionici smo teških i bolnih iskustava naroda, pa i čitavog čovječanstva u suvremenom svijetu.« Papa nastavlja: »Iz tih iskustava izvire neka posebna potreba, kao neki nutarnji imperativ: da se s obnovljenom i sve življom vjerom sjetimo Kristova Otkupljenja, njegove neiscrpive spasiteljske moći.«

Promotrimo, dakle, pod ovim širokim vidikom različite dimenzije čina izvršenog 25. ožujka, i to najprije *dimenziju zla*. Papa je naveo dugi niz zala kada je u samom činu posvete zazvao Marijin zagovor, da čovječanstvo bude oslobođeno od »gladi i rata, od atomskog rata, od nezamislivog samouništenja«. Od tih fizičkih zala on prelazi na teža zla, na moralna zla, na »grijehe protiv čovjekova života već od prvih njegovih časova«, na »mržnju i ponižavanje dostojanstva sinova Božjih«, na »sve vrste nepravdi u društvenom, narodnom i međunarodnom životu«, na »lakoću kojom se gaze zapovijedi Božje«, na »pokušaje da se u ljudskim srcima ugasi sama Božja istina«, »na gubitak svijesti o dobru i zlu«, na »grijehe protiv Duha Svetoga«.

Radi se, dakle, posve općenito o borbi »između dobra i zla, između svjetla i tmine, koja potresa suvremenim svijetom. U svjetlu objave Papa vidi još dublje: radi se o zlu »koje duh tame može probuditi u čovjekovu srcu i u njegovoj povijesti, i koje je doista razbuktao u ovo naše doba«.⁸

A lijek? Tu Papa polazi od najstarije marijanske molitve: »Sub tuum praesidium«, što, kako je poznato, potječe iz II. stoljeća; dakle polazi od dvotisućljetnog iskustva Crkve o kojemu govori Konstitucija II. vatikanskog koncila o Crkvi, to jest od iskustva majčinske zaštite što je pruža Majka Božja i Majka ljudi: »Materinskom ljubavlju brine se ona za braću svoga Sina, koji još putuju i nalaze se u pogiblima i tjeskobama dok ne budu dovedeni u sretnu domovinu. Zato se Blažena Djevica u Crkvi zaziva imenima Odvjetnica, Pomoćnica, Pomagačica, Posrednica.«⁴ Koncil

* Na istom mj.

* LG 62.

odmah tumači da se tu radi o Marijinoj ulozi i zadatku koji proizlaze iz punine Kristova otkupiteljskog djela i, prema tome, potpuno su podređeni Kristu i usmjereni na to da ljude dovedu k njemu. U tom smislu Koncil nastavlja: »Tu podređenu Marijinu ulogu Crkva bez kolebanja priznaje, neprestano je doživljuje i preporučuje srcu vjernika, da se, poduprti tom materinskom pomoći, jače sjedine s Posrednikom i Spasiteljem«.⁵

U tom smislu Sveti se Otac »srcem ispunjenim patnjama cijeloga čovječanstva« obraća Mariji, zaziva njezin zagovor i »povjerava« patničko i ugroženo čovječanstvo njezinu Bezgrešnom Srcu. Toj molbi za pomoć Papa i biskupi dodaju čin kojim čovječanstvo »povjeravaju i posvećuju« Bezgrešnom Srcu Majke ljudi. *Što zapravo znači ta »posveta«?* U propovijedi koju je Papa 1982. održao u Fatimi ovako je to protumačio: »Posvetiti svijet Bezgrešnom Srcu Marijinu znači približiti se po Majčinu zagovoru samom Izvoru Života, koji je provrio na Golgoti... Posvetiti svijet Bezgrešnom Majčinu Srcu znači vratiti se pod Sinov Križ. I još više: to znači posvetiti ovaj svijet probodenom Spasiteljevu Srcu, vodeći ga na sam izvor njegovog Otkupljenja. Otkupljenje je uvijek veće od čovjekova grijeha i od 'grijeha svijeta'. Snaga Otkupljenja neizmjerljivo nadilazi sve vrste zla što je u čovjeku i u svijetu... Posvetiti se Mariji znači tražiti njezinu pomoć da predamo sebe i čovječanstvo Onome koji je Svet, neizmjerljivo Svet, tražiti njezinu pomoć — utječući se njezinu Majčinskom Srcu, što se pod križem otvorilo ljubavi prema svakom čovjeku, prema cijelom svijetu — da prikazemo svijet, čovjeka i čovječanstvo, i sve narode Onome koji je neizmjerljivo Svet...«.⁶

No u toj posveti čovjek ne ostaje pasivan; posvetiti se znači također *sjediniti se s Kristom u njegovom otkupiteljskom djelu*. Prilikom čina od 25. ožujka Papa svjedoči Blaženoj Djevici želju Crkve za takvim sjedinjenjem: »Pred tobom, Majko Kristova, pred tvojim Bezgrešnim Srcem, želimo se danas, s cijelom Crkvom, sjediniti s posvetom koju je tvoj Sin sam učinio svojem Ocu, iz ljubavi prema nama: 'Za njih — kaže On — posvećujem sama sebe, da bi i oni bili posvećeni u istini' (Iv 17, 19). Želimo se sjediniti s našim Otkupiteljem u toj posveti za svijet i za ljude, jer — u sjedinjenju s njegovim božanskim Srcem — ta posveta ima moc da zadobije oprostjenje i da pruži zadovoljštinu.«

Papa zatim još objašnjava: »Snaga te posvete traje za sva vremena; ona obuhvaća sve ljude, puke i narode, ona svladava svako zlo koje duh tame može probuditi u čovjekovom srcu i u njegovoj povijesti, i koje je doista razbuktao u ovo naše doba.«

»Koliko duboko osjećamo potrebu posvete za čovječanstvo i za svijet, za naš suvremeni svijet, u jedinstvu sa samim Kristom! Kristovo otkupi-

⁵ Na istom mj.

• AAS 74 (1982.) 909.

teljsko djelo zaista treba da bude *priopćeno svijetu posredovanjem Crkve*.⁷

Ako tražimo doktrinalni temelj tog posredništva Crkve, dovoljno je u vezi s tim pročitati naučavanje Koncila u Konstituciji o Crkvi. Tu, govoreći o Božjem narodu, Koncil kaže: »Krist je ustanovio (Božji narod) da bude zajednica života, ljubavi i istine. On ga uzima i kao oruđe otkupljenja svih i šalje ga svemu svijetu kao svjetlo svijeta i sol zemlje (usp. Mt 5, 13—16)«. ⁸ Ta je pak nauka izravni zaključak naučavanja svetog Pavla o Kristovu Mističnom Tijelu, prema kojemu po djelovanju Duha Svetoga u krštenju i drugim sakramentima, osobito u Euharistiji, svi vjernici čine u Kristu samo jedno tijelo, kojemu je Krist Glava. I kao što imaju udio u njegovu životu, u njegovu Duhu, tako imaju udio i u njegovu spasiteljskom poslanju. Snaga je Kristova Otkupljenja tolika da po njemu i siromašni grešnici ne samo postižu oprostjenje i očišćenje nego, povezani kao loze s Njim koji je božanski trs, mogu stvarno donijeti mnogo roda (Iv 15, 5), tko trideseterostruko, tko šezdeseterostruko, tko stostruko (usp. Mt 13, 23). Odatle se vidi duboki smisao spomenute Papine tvrdnje da otkupljenje mora biti priopćeno svijetu posredovanjem Crkve. To posredovanje ne odnosi se samo na naviještanje Evanđelja i dijeljenje sakramenata već na čitav život cijele Crkve i svih njezinih članova.

Zato, »povjeravajući« čovječanstvo Mariji u Fatimi, Papa tvrdi: »Snagom posvećenja — po kojemu se Krist posvetio za spas čovječanstva da bi i njegovi učenici bili posvećeni u istini — učenici svih vremena pozvani su zauzimati se za spasenje svijeta i dodati štogod Kristovim patnjama za njegovo Tijelo koje je Crkva« (Usp. 1. Kor 12, 15; Kol 1, 24).⁹ Pošto je tako ustvrdio plodnost našeg uključivanja u otkupiteljsko Kristovo djelo, Papa je sa žalošću dodao: »Koliko li nas boli to što mnogi tako hladno sudjeluju u Kristovu otkupiteljskom djelu! Što se tako nedovoljno upotpunjuje u našem tijelu 'ono' što nedostaje Kristovim mukama (Kol 1, 24)«. ¹⁰

I u ovom našem sjedinjenju s otkupiteljskom Kristovom posvetom Marija nam je najuzvišeniji *uzor i pomoć*. Papa je pozdravlja riječima: »U ovoj Svetoj Godini blagoslovljena budi iznad svakog stvorenja, Ti Službenice Gospodnja, koja si najpotpunije poslušala božanski poziv! Budi pozdravljena Ti koja si bila *posve sjedinjena* s otkupiteljskom posvetom svojega Sina!«. ¹¹ Sveti joj se Otac odmah i obraća s molbom: »Majko Crkve! Pouči Božji narod putovima vjere, nade i ljubavi! Pomozi nam da

⁷ Na istom mj.

⁸ LG 9.

• AAS 74 (1982.) 911.

¹⁰ Na istom mj.

¹¹ Na istom mj.

živimo u istini Kristove posvete za svu ljudsku obitelj suvremenog svijeta!¹²

* * *

Ovo je, dakle, veliki i duboki smisao čina kojim je Sveti Otac, sjedinjen s cijelim biskupskim zborom, u ime Crkve »povjerio« i posvetio svijet Bezgrešnom Srcu Marijinu. Taj čin treba vidjeti u svjetlu biblijske teologije povijesti kao borbe između dobra i zla, između svjetla i tmine, između duha zla i Krista, kao i u svjetlu ekleziologije II. vatikanskog sabora; on nosi i puno kristocentrično obilježje. Radi se tu o *vapaju* koji dolazi iz »srca ispunjenog patnjama čitava čovječanstva«, i koji moli zagovor Marije, Majke Božje i Majke ljudi. Radi se o »*posveti*« koja znači povratak pod Kristov Križ, približavanje Izvoru Života što je provirio na Golgoti i predanje Onome koji je neizmerno Svet. No moć Kristova Otkupljenja tolika je da snagom tog Otkupljenja i njegovi vjernici postaju »posvećeni« ne samo za sebe već i u korist svijeta tako da u sjedinjenju s božanskim Srcem i njihova posveta može zadobiti svijetu oprostjenje i pružiti zadovoljtinu. A ta sposobnost vjernika, koja je plod Božjeg milosrđa i neizmjernog obilja Kristova otkupljenja, stavlja pred njih velike zahtjeve: traži od učenika da se zauzimaju za spasenje čovječanstva.

Tako, dok se današnji ljudi muče i trude oko raznih pothvata, razgovora i manifestacija, da bi uklonili zla što tište čovječanstvo i spriječili ona koja mu prijete, Crkva se, sigurno, slaže i sudjeluje u svim tim nastojanjima; no u isto vrijeme ona upozorava svoju djecu da je temeljni lijek za zla čovječanstva onaj za kojim je išlo Kristovo otkupljenje: dati naknadu za grijeh i pomiriti čovjeka s Bogom. Upravo odatle izvire pomirenje među ljudima, narodima i rasama, te mir i rješenje svih problema čovječanstva. Čin što ga je izvršio Sveti Otac sjedinjen s Biskupskim zborom obvezuje sve sinove Crkve da se u tom smislu — hrabro i velikodušno — uključe u borbu između dobra i zla, svjetla i tame, duha zla i Krista, sjedinjujući se s Kristovim otkupiteljskim djelom za svijet i za ljude. To je za one koji vjeruju temeljni, najdublji i najdjelotvorniji odgovor na egzistencijalnu tjeskobu suvremenog čovječanstva.

¹⁸ Na istom mj.